

образной системы прозаических и поэтических произведений. Как стилистическое средство поэтического и прозаического произведения бессоюзные сложные предложения не уступают другим типам сложных предложений. Подобно им в художественном изложении они приобретают эстетическую роль, а именно – художественного описания событий, явлений, лиц. Успешному использованию их в этой функции способствуют стилистические свойства, обусловленные неупотреблением грамматического показателя связи предикативных частей – союза. Его отсутствие придаёт выражению напряженности, экспрессии в изображении описания природы, изображения жизненных ситуаций, человеческих чувств, переживаний.

Ключевые слова: бессоюзные сложные предложения, художественный стиль, поэтические и прозаические произведения, художественное средство, стилевые признаки, стилистические черты.

Martsin Svitlana. Asyndetic Complex Sentences as a Function of Artistic Means. The aim of the article is to describe the functions of all types of asyndetic complex sentences, used elements of artistic and imaginative prose and poetry. As an artistic style of poetry and prose composition asyndetic complex sentences don't cede of others types of complex sentences. Like them in an art exposition they acquire the aesthetic role namely other literary descriptions of events, phenomena, persons. Successful use in this function contribute to the stylistic characteristics due to disuse of grammatical connection predicative indicator – a conjunction. His absence allows expression of voltage expressivity in image descriptions of nature, transfer of life events, human feelings, emotions.

Key words: asyndetic complex sentences, artistic style, poetry and prose, artistic means, stylistic features.

УДК 811.161,2'367.333

Тетяна Масицька

СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНА ЗАЛЕЖНІСТЬ СУБ'ЄКТА ВСЕОХОПНОГО ПРОЦЕСУ

У статті досліджено проблематику синтаксичної залежності та виокремлено семантико-синтаксичну залежність у семантико-синтаксичній структурі речення. Особливу увагу зосереджено на аналізі семантико-синтаксичної залежності суб'єкта всеохопного процесу. Вказано, що здатність предикатних одиниць формувати семантико-синтаксичну залежність впливає на утворення структури семантично елементарного простого речення. Семантика предиката формує семантико-синтаксичну залежність відповідної кількості компонентів,

які необхідні для повної реалізації реченнєвої структури. Семантико-синтаксичну залежність суб'єкта всеохопного процесу утворюють предикати особливих семантичних груп на позначення: 1) пори року; 2) часового проміжку доби; 3) природних явищ. Переважно предикати всеохопного процесу вказують на різноманітні природні явища, які відбуваються в навколишній дійсності без участі якогось видимого діяча. Речення з дієслівним предикатом і однією залежною синтаксевою становлять найпростіший вияв семантично елементарного речення, їх формує тільки предикат всеохопного процесу, стану або процесу. Встановлено, що у реченнєвих конструкціях з предикатами всеохопного процесу семантико-синтаксична залежність суб'єкта всеохопного процесу переважно має імпліцитне вираження.

Ключові слова: семантико-синтаксична структура речення, синтаксична залежність, семантико-синтаксична залежність, суб'єкт всеохопного процесу, предикат всеохопного процесу.

Постановка наукової проблеми та її значення. Одним з важливих завдань сучасного мовознавства є функційно-семантичний підхід до дослідження структурного складу семантико-синтаксичного аспекту речення. Предикат і семантично залежна від нього суб'єктна синтаксема формують усі типи речень сучасної української мови. З огляду на це, у функційній лінгвістиці необхідно висвітлити проблематику синтаксичної залежності у формально-синтаксичній і семантико-синтаксичній структурі речення. Відповідно до організаційної структури речення синтаксичну залежність варто диференціювати на формально-синтаксичну і семантико-синтаксичну. Виділення семантико-синтаксичної залежності суб'єкта всеохопного процесу передбачає виокремлення групи предикатів всеохопного процесу, які формують реченнєві конструкції з цією залежністю. З'ясування особливостей суб'єктної семантико-синтаксичної залежності дозволяє визначити, як утворена структура речення, його організація, до складу якої входять реченнєві компоненти, виражені предикатом і суб'єктом всеохопного процесу.

Аналіз досліджень цієї проблеми. В українському синтаксисі проблематика суб'єкта найбільш вагомо представлена в дослідженнях І. Р. Вихованця [2; 3], А. П. Загнітка [6], К. Г. Городенської [4], Н. Л. Іваницької [7], М. Я. Плющ [15], М. В. Мірченка [11], О. Г. Межова [9; 10] та інших мовознавців. У студіях вчених проаналізовано вияв суб'єктності у граматичній структурі речення, однак проблематика семантико-синтаксичної залежності суб'єкта всеохопного процесу перебуває поза увагою лінгвістів і потребує детального висвітлення.

Мета і завдання статті. Метою нашого дослідження є всебічний аналіз семантико-синтаксичної залежності суб'єкта всеохопного процесу, що дозволить чіткіше виокремити різновиди субстанційних семантико-синтаксичних залежностей суб'єктного типу. Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати такі завдання: 1) виокремити групи предикатів всеохопного процесу; 2) визначити особливості семантико-синтаксичної залежності суб'єкта всеохопного процесу.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Здатність предикатних одиниць формувати семантико-синтаксичну залежність впливає на утворення структури семантично елементарного простого речення, на кількісний склад компонентів реченнєвих конструкцій. В. І. Кононенко вказує: «Семантичне наповнення предиката настільки багатогранне й насичене, наскільки й слабке в силу його вербальної прив'язаності при одночасному втягуванні у сферу його впливу інших морфолого-синтаксичних засобів, виникнення на цій основі внутрішніх ускладнень у межах як самого предиката, так і в його відношеннях на рівні речення. Неоднозначними виявляються взаємозв'язки предикатів з суб'єктним компонентом, що далеко не завжди можуть бути зведені до підпорядкованості одне одному, зокрема, при виявленні актантної предикації» [8, с. 7]

У структурі речення семантико-синтаксична залежність встановлює відповідну кількість компонентів, які необхідні для повного розкриття семантики предиката. Семантико-синтаксичну залежність суб'єкта всеохопного процесу формують предикати особливої семантики. Семантичні групи цих предикатів позначають:

1) пору року, напр.: *весніти, завесніти, осеніти, повесніти, розвеснитися, розвеснятися* і под.;

2) часовий проміжок доби, напр.: *вечоріти, дніти, засвітати, засвітліти, завечоріти, звечоріти, ночіти, обвечоріти, повечоріти, поночіти, завидніти, завиднітися, змеркнути, змеркти, засутеніти, затемнітися, осмеркнути, повидніти, повиднішати, розвиднитися, розвидніти, розвиднятися, розсвітати, світати, світліти, світлішати, смеркнути, темніти, темнішати, тьмяніти, тьмянішати, яснитися, ясніти, яснішати* і под.;

3) стан природи, напр.: *вигодинитися, вигодинюватися, випогодити, випогодитися, випогоджувати, випогоджуватися, вияснюватися, вияснитися, вітрити, віхолити, дощити, задощити, задощитися,*

ззоріти, заметелитися, замрячити, занегодитися, заgrimіти, заgrimкотіти, задощилося, замжичити, замрячити, занепогодитися, засльотити, затеплитися, затуманити, захмарювати, захурделити, захурделитися, імжичити, мжичити, мигичити, морозити, мрячити, нахмарити, передоцтити, передоцтитися, підгрязити, прихмарити, прихмарювати, прояснити, проясніти, пояснішати, розgrimітися, роздоцтитися, розпогодитися, розпогоджуватися, розсльотитися, росити, сльотити, смеркати, смеркатися, сніжити, сушити, тепліти, теплішати, туманити, туманіти, холодніти, холоднішати, хмарити, хмарнішати, хурделити, хурделитися, хуртовинити, штормити, штормувати і под. [13].

У реченневих конструкціях з предикатами, що позначають:

- пору року, напр.: *А тим часом **весніє, весніє*** (О. Гончар); ***Весніє** вже...* (О. Гончар); *...**осеніє** кругом...* (Є. Пашковський); *А як **ззиміло**...* (В. Дрозд); *Зовсім **повесніло**...* (В. Барка); *А вже **завесніло*** (В. Дрозд);
- часовий проміжок доби, напр.: *А вже **дніло*** (В. Дрозд); *Зрештою **смеркає*** (Є. Гуцало); ***Вечоріє*** (Ю. Яновський); *Надворі **розвиднювалося*** (Ю. Яновський); ***Не розвиднялось, і не дніло**...* (В. Стус); *Надворі тільки **світає**...* (А. Дімаров); *Вже майже зовсім **смеркло**...* (І. Багрянний); *У лісі швидко **темніло*** (В. Шкляр);
- стан природи, напр.: *Цілу ніч **виє, мете, хурделить**...* (О. Гончар); *Надворі реп'явив дощ, **grimіло**...* (В. Шкляр); *Надворі **дощить*** (Гр. Тютюнник); *Зранку **захмарило і довго сіяло** на землю холодну, дрібну мжу* (Гр. Тютюнник); *Й далі **блискало раз по раз*** (Ю. Мушкетик); *...і знову **дощить і дощить**...* (В. Сосюра); *Певно, **випогоджується*** (А. Дністровий) семантико-синтаксична залежність суб'єкта всеохопного процесу переважно має імпліцитне вираження.

У реченнях такого типу спостерігаємо формальну невираженість компонентів глибинної структури речення. Генетично первинними конструкціями є речення з безособовими дієсловами: *морозить; світає; вечоріє*. На думку Н. С. Валгіної, раніше ці речення були двоскладними: *Дощ дощить; Вечоріє вечір* [1, с. 160]. Такі тавтологічні конструкції іноді функціонують в українській мові: *Може, саме тим возом він і їздить, як **грім гримить**?* (Б. Грінченко); ***Грім гримить**...* (Є. Гуцало); *То не **грім гримів** у захмарених високостях...* (Є. Гуцало);

Вже вечір вечоріє... (М. Сороколіт); *На сіножать сніги сніжать...* (М. Вінграновський). Аналізуючи відмінності двоскладних та односкладних речень, П. С. Дудик вказує: «Якщо в двоскладному реченні виділяється підмет (у граматичному розумінні) і дія, стверджується їх щонайтісніший зв'язок, то в скільки-небудь типовому односкладному безособовому реченні підкреслюється стихійність дії або ж її нейтральність у відношенні до особи. Тому-то й недоречним чи, в кращому випадку, помітно штучним виявиться запитання про те, ким реалізуються процеси, дії, стани, які втілюються у моделі безособової конструкції. Через те, що безособові речення вказують на відсутність суб'єкта дії або стану як активної сили, вони тим самим не можуть бути спонукальними реченнями. Адже ні від кого вимагати, щоб скоріше чи пізніше *світало, вечоріло, потепліло...* Разом з тим, безособові конструкції є лише одним із мовних засобів позначення процесів і станів, які можуть бути відображені і в двоскладному реченні як такі, що пов'язані з певними суб'єктами» [5, с. 245]. У деяких предикатах суб'єкт всеохопного процесу немовби функціонує в основі цього предиката: *туманить – туман, дощить – дощ, морозить – мороз, гримить – грім, вечоріє – вечір* і под. Л. Теньєр звертав увагу на дієслова виокремлених семантичних груп і називав їх дієсловами без актантів, що позначають процес, «... який розгортається сам по собі і в якому немає учасників. Це стосується в першу чергу дієслів, що позначають атмосферні явища. Так, в латинському реченні *Pluit* «йде дощ» дієслово *pluit* описує дію (дощ) без актанта» [16, с. 121]. Суб'єктна синтаксема всеохопного процесу є зрозумілою з контексту, із семантики предиката, напр.: *Лле як з відра* (про дощ); *Надворі хурделить* (про хуртовину). О. М. Пешковський, аналізуючи безособові дієслова, вказував: «І справді, вдумуючись у значення безособових дієслів, ми все-таки відкриємо в них сліди 3-ї особи... До того самого приводить і суто морфологічний аналіз цієї форми... Ясно, що оскільки особа мислиться в дієслові, то вона мислиться тут як третя. Але мислиться вона з мінімальною ясністю» [14, с. 186]. Тому іноді виконавець невідомої чи малозрозумілої сили виражений займенниковим словом «воно» напр.: *...вчора воно гриміло громами, блискало блискавицями, періщило холодним дощем* (В. Малик); *Восени воно як розштормитья...* (О. Гончар); *...а воно над ними <...> все зоріло...* (О. Гончар); *... воно вже світлішає, рожевіє на сході ...* (О. Гончар); *Тут, у горах, воно пекло так само безжально, як і внизу, біля океану,*

але з далеких снігових верхів тягло приємною прохолодою... (І. Білик); *...а воно як завіяло...* (О. Гончар); *Якби випогодилось, то краще стало б, але воно випогоджується – тільки в другий бік* (Є. Гуцало). На думку В. М. Ожогана, «Важливими показниками у родовій диференціації прономінативного субстантива середнього роду *воно* – співвідносного як із навами істот, так і неістот – відзначаються формальні чинники (флексія -о). Формально-граматичний зміст щодо семантико-граматичного у прономінативної лексеми середнього роду, очевидно, необхідно розглядати як домінанту, оскільки займенниковий іменник *воно* здебільшого вказує на субстантиви-назви неістот чи персоніфіковані предмети» [12, с. 85].

Переважно предикати всеохопного процесу вказують на різноманітні природні явища, що відбуваються в навколишній дійсності без участі якогось видимого діяча, однак в сучасній українській мові функціонують конструкції, у яких семантико-синтаксична залежність всеохопного процесу вказує на чітко сформований суб'єкт, напр.: *Весніє світ...* (В. Стус); *Ясніє небо...* (О. Гончар); *...небо зусебіч хмарніло...* (Є. Пашковський); *Зоря розсвітала...* (М. Вовчок); *Сонце палить немилосердно* (Л. Костенко); *Спершу прояснилося небо* (І. Багрянний); *...а море штормить...* (Ю. Мушкетик); *Тьмяніє світ* (Т. Коломієць); *Світ вечоріє* (В. Стус); *А небо <...> вже світлішає, рожевіє на сході* (О. Гончар).

У семантично елементарному реченні (тобто реченні, яке сформоване з одного предиката і залежних від нього субстанційних синтаксем) функціонують, як правило, дієслово та іменник (іменники). На цю типову особливість структури речення вказує семантико-синтаксична залежність, яку формує семантика предиката. Предикатові (у типовому вияві це семантичне, синтаксичне і морфологічне дієслово) із семантичного погляду не властиво мати нульову семантико-синтаксичну залежність у структурі речення (тобто відсутність сполучуваності з назвами предметів – іменниками), тоді як із формально-синтаксичного погляду формально-синтаксична залежність суб'єктної синтаксеми може мати нульове вираження. Наприклад, у сучасній українській мові предикати, що позначають всеохопний процес, мають лексичне вираження, а пов'язані з ними в глибинній структурі субстанційні синтаксеми позбавлені лексичного вираження, тобто виражені імпліцитно. Речення з одним дієслівним предикатом і однією залежною синтаксемою становлять найпростіший вияв семан-

тично елементарного речення, їх переважно формують тільки предикати всеохопного процесу, стану або процесу.

Залежно від семантико-синтаксично залежності суб'єкта всеохопного процесу, що формує предикат у структурі речення, виділямо наступні реченнєві конструкції:

1) речення з імпліцитною семантико-синтаксичною залежністю суб'єкта всеохопного процесу, які виражають явища, що відбуваються у природі, у навколишньому середовищі, напр.: *Зазоріло* (О. Гончар); *Вечоріє вже* (О. Довженко); *Ще допіру дніло* (В. Стус); *Світало* (В. Шкляр); *З неба уже не мрячить* (В. Дрозд); *В тропіках темніє одразу...* (О. Гончар).

2) речення з варіантним вираженням імпліцитності/експліцитності семантико-синтаксичної залежності суб'єкта всеохопного процесу, що позначають залежно від ситуації процесу, які відбуваються у природі чи особливості стану людини, напр.: *Назагал глобально теплішає* («Дзеркало тижня», 2012); *У другій половині квітня теплішає і в Забайкаллі...* (Б. Антоненко-Давидович); *Ранувато темніє, як на середину вересня* (А. Ірванець); *В хаті темніє* (В. Винниченко); *...уже темніє раптово...* (О. Гончар) і *...йому [Козакову. – Т. М.] наче теплішає в холодній темряві* (О. Гончар); *...від запаху Княгині у мене темніє в очах...* (С. Андрухович); *... [хлоп'яті. – Т. М.] в очах темніє* (О. Гончар).

Імпліцитне вираження семантико-синтаксичної залежності суб'єкта всеохопного процесу у структурі речення зумовлена такими ознаками:

1) нереалізованістю у реченні граматично оформленого підмета, який є носієм дієслівної ознаки;

2) відсутністю у дієслові-присудку ознак узгодження з підметом, який не встановлюється ні формою синтаксичного зв'язку, ні змістом;

3) нульове вираження двобічної залежності (взаємозалежності) між підметом і присудком;

4) співвідносністю значення предиката, який виражає всеохопний процес, що не потребує лексичного вираження суб'єкта всеохопного процесу.

У реченнєвих конструкціях такого типу суб'єкт всеохопного процесу повністю усунений з розумово-чуттєвої сфери. Імпліцитний вияв семантико-синтаксичної залежності суб'єкта всеохопного процесу виражає стосунок до особливих процесів всеохопного характеру. Ці процеси характеризують усе навколишнє середовище, а не який-

небудь конкретний предмета в ньому. Стихійність явища визначаємо не як дію, а як всеохопний процес, створений природними силами.

Висновки й перспективи подальших досліджень. У сучасній українській мові семантико-синтаксичну залежність суб'єкта всеохопного процесу формують предикати, що позначають: 1) пору року; 2) часовий проміжок доби; 3) стан природи. Головна семантична ознака цих предикатів – позначення атмосферних явищ. Імпліцитне вираження семантико-синтаксичної залежності суб'єкта всеохопного процесу при таких предикатах є більшою мірою семантичним явищем, ніж морфологічним. Реченнєві конструкції з нульовим вираженням семантико-синтаксичної залежності суб'єкта всеохопного процесу нерідко мають синонімічні типи із предикатами тотожної семантики, у яких спостерігаємо експліцитне вираження суб'єктної семантико-синтаксичної залежності. Перспективними вважаємо дослідження семантичної диференціації предикатів, що формують семантико-синтаксичну залежність суб'єкта процесу і суб'єкта всеохопного процесу. Особливої уваги щодо означеної проблеми заслуговує всебічний аналіз предикатів всеохопного процесу.

Джерела та література

1. Валгина Н. С. Синтаксис современного русского языка : [учеб. для вузов] / Н. С. Валгина. – М. : Высш. шк., 1973. – 422, [1] с.
2. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови : [монографія] / І. Р. Вихованець. – К. : Наук. думка, 1992. – 222 с.
3. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис : [підручник] / І. Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – 368 с.
4. Городенська К. Г. Деривація синтаксичних одиниць : [монографія] / К. Г. Городенська. – К. : Наук. думка, 1991. – 192 с.
5. Дудик П. С. Безособові речення / П. С. Дудик // Сучасна українська мова. Синтаксис / за заг. ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1972. – С. 244–254.
6. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. Синтаксис : [монографія] / А. П. Загнітко. – Донецьк : ТОВ «ВКФ «БАО», 2011. – 992 с.
7. Іваницька Н. Л. Сучасні теорії категорійної граматики в лінгводидактиці / Н. Л. Іваницька. – Вінниця : ВДПУ, 2009. – 260 с.
8. Кононенко В. І. Вступ. Предикатоцентрична теорія в логіко-граматичному вимірі / В. І. Кононенко // Предикат у структурі речення : [монографія] / за ред. В. І. Кононенка. – Київ ; Івано-Франківськ ; Варшава : [б. в.], 2010. – 408 с.
9. Межов О. Г. Суб'єктні синтаксеми у структурі простого речення : [монографія] / О. Г. Межов. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. – 184 с.

10. Межов О. Г. Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць : [монографія] / О. Г. Межов. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – 464 с.
11. Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій : [монографія] / М. В. Мірченко. – [2-ге вид., переробл.]. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2004. – 393с.
12. Ожоган В. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови : [монографія] / Василь Ожоган. – К. : [б. в.], 1997. – 231 с.
13. Словник української мови : в 11-ти т. / [редкол. І. К. Білодід (голова) та ін.]. – К. : Наук. думка, 1970–1980.
14. Пешковский О. М. Русский синтаксис в научном освещении / О. М. Пешковский. – [7-у изд.]. – М. : Учпедгиз, 1956. – 511 с.
15. Плющ М. Я. Словоформа у семантично елементарному та ускладненому реченні : [вибр. пр.] / М. Я. Плющ. – К. : Вид-во Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова, 2011. – 362 с.
16. Теньер Л. Основы структурного синтаксиса / Л. Теньер ; [пер. с фр. И. М. Богуславский и др. ; вступ. ст., общ. ред. и коммент. В. Г. Гак]. – М. : Прогресс, 1988. – 654с.

Масицкая Татьяна. Семантико-синтаксическая зависимость субъекта всеобъемлющего процесса. В статье исследовано проблематику синтаксической зависимости и выделено семантико-синтаксическую зависимость в семантико-синтаксической структуре предложения. Особое внимание сосредоточено на анализе семантико-синтаксической зависимости субъекта всеобъемлющего процесса. Установлено, что способность предикатных единиц формировать семантико-синтаксическую зависимость влияет на образование структуры семантически элементарного простого предложения. Семантика предиката формирует семантико-синтаксическую зависимость соответствующего количества компонентов, которые необходимы для полной реализации структуры предложения. Семантико-синтаксическую зависимость субъекта всеобъемлющего процесса образуют предикаты особых семантических групп для обозначения: 1) времени года; 2) временного промежутка времени; 3) природных явлений. Преимущественно предикаты всеобъемлющего процесса указывают на то, что различные природные явления происходят в окружающей действительности без участия какого-то видимого деятеля. Предложения с глагольным предикатом и одной зависимой синтаксемой составляют семантически элементарное предложение, их формирует только предикат всеобъемлющего процесса, состояния или процесса. Определено, что в конструкциях с предикатами всеобъемлющего процесса семантико-синтаксическая зависимость субъекта всеобъемлющего процесса преимущественно имеет имплицитное выражение.

Ключевые слова: семантико-синтаксическая структура предложения, синтаксическая зависимость, семантико-синтаксическая зависимость, субъект всеобъемлющего процесса, предикат всеобъемлющего процесса.

Masytska Tetiana. Semantic-Syntax Dependency of the All-Around Action Subject. Problems of syntax dependency were researched in this article, semantic-

syntax dependency in semantic and syntax sentence's structure was determined. Particular attention is paid on the analyze of semantic-syntax dependency in all-around action subject. Predicate's ability to generate the semantic-syntactic dependency has influence on the formation of a simple sentence with basic semantic structure. The predicate's semantic forms a semantic-syntax dependence between appropriate number of components, which are necessary for the full realization of a sentence's structure. Predicates from specific semantic groups which describe: 1) season; 2) day time period; 3) atmospheric effects form semantic-syntax dependency of the all-around action subject. Mainly the all-around action predicates specify on the fact, that the various natural phenomena's take place in surrounding reality without participation of visible figure. The sentences with one verbal predicate and one dependent syntaxema are the simplest expression of semantic elementary sentence. The predicate of condition or process or all-around action predicate forms this type of sentence. Semantic-syntax dependency of the all-around action subject preferably has implicit expression at the sentence structure with all-around action predicate.

Key words: semantic and syntax sentence's structure, syntax dependency, the semantic-syntax dependency, the all-around action subject, the all-around action predicates.

УДК 811.161.2'366.5

Олександр Межов

ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОРЕЛЯТИВІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

У статті здійснено системне дослідження семантичних варіантів корелятивів – адвербіальних синтаксем відповідності та невідповідності, співвідношення їх з підрядними частинами. Описано прийменникові відмінки як морфологічні засоби вираження категорії відповідності/невідповідності в неелементарних простих реченнях. Теоретичну проблематику розглянуто на тлі морфологічної і синтаксичної структури сучасної української літературної мови. Визначено синтаксичний адвербіальний потенціал відмінкових і прийменниково-відмінкових форм, його поповнення за рахунок іменників і їхніх функціональних еквівалентів. Проаналізовано співвідношення синтетизму й аналітизму в граматичній системі мови, зовнішньої (адвербіальної) спрямованості вихідних іменникових слів. З'ясовано характер симетрії/асиметрії семантико-синтаксичної та формально-синтаксичної структури речень зі значенням відповідності.

Ключові слова: корелятив, вторинний предикат, адвербіальна синтаксема, синтаксема відповідності/невідповідності, прийменник, відмінок.